

helt og fuldt ud op til de forventninger, man med rette kan stille til et værk af denne type.

Troels Dahlerup

Optegnelser fra Holevadgården 1767-1863. Ved Holger Rasmussen. (Landbohistorisk Selskab, 1982). 246 s.

*Storlandbrug under omformning. Ud-
drag af danske godsforvalterbreve
1784-1792.* Ved Ole H. Christensen. [Landbohistorisk Selskab, 1982]. 336 s.

I Landbohistorisk Selskabs publikationsliste omtales »Optegnelser fra Holevadgården« som tredje bind i serien bondedagbøger udgivet af Selskabet. Det står der imidlertid ikke noget om i bogen selv, og det er heller ingen dagbog, men optegnelser, som er gjort samlet for hver måned og i øvrigt næsten udelukkende koncentreret omkring markarbejdet og arbejdet med afgrøderne, herunder selvfølgelig også vejrliget. Man kan her gennem en lang periode følge agerbrugets udvikling på en bestemt gård, beliggende nord for Assens, dog ikke fra 1767, som titlen let forleder en til at tro; de nøjagtige månedsvise optegnelser strækker sig over tidsrummet 1801-63. Bogen rummer naturligvis et landbrugs- og kulturhistorisk materiale af værdi, men som helhed er den dog langt fra så givende som de egentlige bondedagbøger, specielt Nørre Tulstrup-dagbogen, og man kan ikke undgå at spørge sig selv, om der virkelig er tilstrækkelig almen interesse for en bog som denne.

Den anden bog, »Storlandbrug under omformning«, er ifølge forordet tænkt som et direkte modstykke til bondedagbøgerne, idet man gennem uddrag af godsforvalterbreve fra 5 udvalgte hovedgårde vil belyse modpar-

tens, altså godsejernes situation. Det er i sig selv en god idé, men der er imidlertid her skåret meget dybt i brevene, og de anførte selektionskriterier bøder ikke meget på denne kalamitet. I indledningen siges det da også, at der ikke er tale om en videnskabelig udgave. Men herved kommer udgiveren til at sætte sig mellem to stole, for bogen er ikke egnet til læsning i en bred, historisk interesseret kreds. En ordliste bag i er langt fra en tilstrækkelig hjælp til forståelse for den, der møder uden forkundskaber, og bibeholdelsen af den originale ortografi tjener i dette tilfælde ikke noget formål, men er kun til besvær.

De to her foreliggende bøger kan i det hele nok give anledning til overvejelser om hensigtsmæssigheden og udformningen af sådanne kildeudgivelser, og om de sker på grundlag af en tilstrækkelig stram styring og planlægning.

Paul G. Ørberg

Jan Dirchsen: *Hollænderbyen og dens mennesker.* (Nationalmuseets Forlag, 1982). 176 s., ill.

Den fra Nederlandene stammende minoritet på Amager har i lang tid optaget topografer og malere. Dens kultur var fyldigt repræsenteret på Den kunstindustrielle Udstilling i København 1879, i hvis katalog den fik en udførlig beskrivelse, selv om det måske mere var den nationale romantik, som fik almenheden til at beskæftige sig med den, end det var videnskabens forsøg på at bestemme og afgrænse dette fremmedelements betydning; man husker stadig mere Julius Exners farverige malerier end indvandrerens forbavsende evne til at bevare deres særtræk, skønt de levede i hovedstadens nærhed og økonomisk var afhæn-